

10.2

ARQUEOLOGIA DE LA MASIA: RECERCA I REHABILITACIÓ

ISIDRE PASTOR I BATALLA

Arqueòleg

La consideració d'aquest bloc ha estat determinada amb la finalitat d'incidir i alhora posar de manifest la rellevància i transcendència que poden arribar a assolir els estudis arqueològics, artístics i històrics sobre l'edifici d'una masia o algun dels seus elements, en la projecció d'una intervenció arquitectònica sobre una edificació històrica d'aquestes característiques. Tot i l'obvietat d'aquests plantejaments i malgrat els notoris resultats que aporten la pràctica d'aquestes dinàmiques d'intervenció interdisciplinària en el patrimoni edificat encara, a hores d'ara, és perceptiu incidir-hi respecte a com aquests afecten favorablement en el desenvolupament i els resultats del projecte.

És en el sentit més generalista dels termes —recerca i rehabilitació—, tal com es recull en bona part del marc legislatiu i normatiu referent a les intervencions patrimonials, que aquests encapçalen l'epígraf d'aquest apartat. Fet que permet abraçar la temàtica en el seu sentit més ampli, tot possibilitant poder debatre i aprofundir sobre l'aportació de la pluralitat de les actuacions arqueològiques en relació amb qualsevol dels diversos tipus d'intervencions arquitectòniques que afecten les masies. Hom és conscient de la interacció que s'estableix entre els requeriments que dictamina la catalogació dels béns patrimonials amb els dels codis tècnics normatius i les mateixes necessitats que fomenten i determinen la promoció dels projectes constructius.

La concepció de fòrums de debat centrats en aquestes pràctiques patrimonials s'ha constatat que són força convenients, tant pel fet de poder posar en comú les directrius de cada una de les parts que intervenen en la recuperació i posada en valor de la masia, així com a l'hora d'exposar les experiències comunes sobre el tema.

Així mateix, és manifest que les actuacions arqueològiques —prospecció, estudi, documentació parietal, excavació...— són susceptibles de participar directament de qualsevol intervenció sobre el patrimoni construït. Tot i la incidència física que sobre el subsòl comporten els treballs d'excavació arqueològica extensiva, esmenable en qualsevol cas, amb una bona projecció i coordinació. De la mateixa manera que també s'han de considerar altres pràctiques vinculades a l'estudi i l'anàlisi de l'arquitectura, com ho són els estudis històrics, artístics i arquitectònics,

les tècniques aplicades per a la restauració i conservació dels elements i les tècniques constructives.

L'abast i l'entitat d'aquests estudis preceptius d'incorporar-se en el marc de l'execució de qualsevol intervenció arquitectònica sobre les masies, més enllà del que es requereix, tenint en compte el marc normatiu vigent en funció dels nivells de protecció patrimonial, han de ser plantejats i considerats en funció de les necessitats de la proposta executiva.

En qualsevol cas, com en tot projecte, les dades que aporten tant els estudis i les anàlisis previs sobre l'element com les consideracions dels dictàmens tècnics dels processos de seguiment i supervisió són factors que reverteixen favorablement sobre els resultats del projecte. Cal, doncs, atenant a la mateixa diversitat de les anàlisis, considerar l'aportació que poden oferir tant aquests com altres tipus d'estudis afins al món de la masia. Com ho són, per exemple, els de l'entorn territorial, paisatgístics, agraris, forestals o etnològics.

La diversitat de les actuacions i pràctiques arqueològiques susceptibles de ser emplaçades en qualsevol projecte integral o parcial de rehabilitació, reforma o condicionament arquitectònic de l'edifici com qualsevol actuació constructiva sobre el conjunt edificat d'una masia aporten dades i informació que reverteixen en el seu coneixement. D'aquesta manera, es possibilita una anàlisi detallada de qualsevol aspecte o element, així com de l'evolució historicoarquitectònica de la seva edició, la constatació d'una seqüència de les relacions físiques entre els elements i les tècniques constructives com la datació cronoestructural de les parts.

La generalització dels estudis arqueològics de masies va més enllà de l'estricta compliment que sobre aquest tema estableix el marc legislatiu i normatiu vigent, tal com es recull en el planejament vigent basat en els nivells de protecció dels béns catalogats. En molts casos, es consideren aquest tipus d'estudis preliminars com un requeriment més a l'hora de projectar una intervenció arquitectònica en un edifici d'aquestes característiques.

És a partir d'aquesta interrelació directa que s'estableix entre els resultats que aporten cada una de les disciplines afins als processos arquitectònics les quals permeten disposar de més dades a l'hora d'actuar sobre el patrimoni edificat. Dades que, en molts casos, són cabdals tant per a una contextualització històrica dels elements com determinant al moment de concretar la seva preservació.

La recerca arqueològica associada a la recuperació, condicionament, reforma i rehabilitació de la masia no sols aporta dades sobre el coneixement de l'evolució historicoarquitectònica de l'indret i l'edifici sinó que aquesta informació permet, alhora, aprofundir en el coneixement de les tècniques constructives, la tipologia formal i estructural.

Coneixements que, sens dubte, reverteixen positivament en el correcte desenvolupament i l'execució del projecte arquitectònic del qual emanen. Així, són aquestes línies d'investigació històrica sobre l'arquitectura de la masia les que reflecteixen en si mateixes l'esdevenir històric, social, econòmic i familiar dels seus habitants i, per extensió, del conjunt de la societat i del territori en cada moment històric — factors essencials de tota recerca històrica.

En qualsevol cas, l'abast de les actuacions i els treballs arqueològics susceptibles de portar-se a terme estaran supeditats als requeriments del marc normatiu vigent al qual està subjecta l'edificació. Amb tot, atenent a la bona pràctica dels professionals que intervenen en la redacció del projecte, cada cop són més els equips tècnics que lluny de considerar l'arqueologia com una "imposició" es plauen de poder disposar de resultats d'estudis historicoarqueològics a l'hora d'intervenir en edificis històrics, com ho són les masies.

Són aquestes pràctiques basades en la posada en comú de les dades dels estudis previs amb les del nou projecte arquitectònic, centrat en el coneixement i la comprensió constructiva de l'edifici i dels elements i tècniques constructives emprades, així com la interacció d'aquest amb l'entorn, les que fan que cada vegada sigui més fàcil compaginar la preservació dels valors patrimonials de la masia amb les noves necessitats de la societat contemporània.